

10.SINIF

VİDEO KONU ANLATIMI
VİDEO SORU ÇÖZÜMÜ

destek

FELSEFE

DEFTER KİTAP

- **ÖZEL DERS-FORMATI**
- **VİDEO DESTEK KONU ANLATIMLARI**
- **DESTEK SORULARI**
- **KONU TESTLERİ**
- **HAFTA SONU ÖDEVLERİ**
- **YAZILIYA HAZIRLIK SORULARI**

SARA NİLGÜN ALDOĞAN

91
Video Konu Anlatım

122
Destek Sorusu

228
Konu Tekrar Sorusu

116
Hafta Sonu Ödevi Sorusu

32
Yazılıya Hazırlık Sorusu

498
Toplam Soru

Google Play Store'dan

ya da

App Store'dan

uygulamasını telefonunuza veya
tabletlerinize indirin.

Akıllı telefon ya da tablet
kullanmıyorsanız

www.ensyayinlari.com.tr

adresimizden

VİDEO KONU ANLATIMLARI'na
ve **VİDEO SORU ÇÖZÜMLERİ**'ne

kolaylıkla ulaşabilirsiniz.

Uygulamayı kullanarak evde,

okulda, otobüste kendinizi

hazır hissettiğiniz her yerde

VİDEO KONU ANLATIM-
LARI'nı ve **VİDEO SORU**

ÇÖZÜMLERİ'ni

izleyebilirsiniz. Her ünitenin

başında videoların içerikle-

riyle ilgili yönerge verilmiştir.

Bu yönergelerden hareketle

istediğiniz konunun videosunu

izleyebilirsiniz.

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

www.lisedestek.com

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

10. SINIF FELSEFE DEFTER KİTAP

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan ve yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN

978 - 625 - 8160 - 13 - 0
1909-1-22

Genel Yayın Koordinatörü

Biltan BÖYÜKOCAKOĞLU

Yazarlar

Sara Nilgün ALDOĞAN

Editör

Nuri SOYUDURU

Dizgi / Tasarım

ENS Yayınları Dizgi Birimi

İLETİŞİM

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim / Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 395 13 96 Fax: (0312) 394 10 04

SUNUŞ

Değerli Öğrencilerimiz,

Uzun soluklu bir yolculuk olan öğrenme sürecinin önemli bir döneminden geçmekteyiz. Etkili ve kalıcı öğrenmelerin temellerinin atıldığı bu dönemde ENS Yayınları olarak zorlu sürecinizde yanınızda olmak ve işlerinizi kolaylaştırmak amacıyla Destek Serisi Defter Kitaplarını büyük bir titizlikle hazırladık.

Yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Defter Kitapları, hızlı-etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmeyi sağlamak hedeflenmiştir. Ara sınıf alanında bir çıkır açacağını düşündüğümüz projemiz, tüm eğitim kurumlarının ve ara sınıf grubu öğrencilerimizin konu ve soru ihtiyacını karşılayacak şekilde kurgulanmıştır.

Ara sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerle etkileşim hâlinde ders işlemesine imkan sağlayan Defter Kitaplar, öğrenilen bilgileri pekiştirecek yeterli sayıda uygulama sınavını ve testleri içerisinde bulundurmaktadır.

ENS Defter Kitapları;

- haftalık bölümler
- her haftada video destekli konu anlatımları
- açık uçlu destek soruları
- konu testleri
- hafta sonu ödevleri
- her 8 haftanın sonunda yazılı hazırlık çalışmalarından oluşmaktadır.

İŞLER Yayınları çatısı altında doğan ve yayıncılık tarihinde iz bırakacağını düşündüğümüz DEFTER KİTAP'lar Eğitim Terbiye Kurulu Başkanlığının müfredat programı esas alınarak hazırlanmıştır.

Titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eserin hazırlanmasında emeği geçen editörümüz Nuri SOYUDURU ve dizgi ve sayfa tasarım uzmanımız Raşit SAVAŞ'a teşekkür ederiz. Zorlu süreçlerinde tüm öğrencilerimizin büyük "Destek"çisi olmak dileğiyle...

ENS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1: FELSEFİYİ TANIMA

1. Hafta: Felsefenin Anlamı.....	6
2. Hafta: Felsefe Terimi	12
3. Hafta: Felsefi Düşünce	18
4. Hafta: Bir Felsefe Sorusu Nedir?	24

2. ÜNİTE: FELSEFE İLE DÜŞÜNME

5. Hafta: Düşünme ve Akıl Yürütmenin Temel Kavramları	30
6. Hafta: Mantık.....	36
7. Hafta: Felsefede Temellendirme	44

ÜNİTE 3: FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

8. Hafta: Varlık Felsefesinin Temel Konusu ve Problemleri.....	50
1. Dönem 1. Yazılı.....	56
9. Hafta: Varlığın Mahiyeti-1	58
10. Hafta: Varlığın Mahiyeti-2	64
11. Hafta: Bilgi Felsefesinin Temel Konusu ve Problemleri	70
12. Hafta: Bilginin Kaynağı	76
13. Hafta: Bilginin Sınırları	84
14. Hafta: Bilim Felsefesinin Konusu ve Problemleri	90
15. Hafta: Bilimlerin Sınıflandırılması	96
16. Hafta: Ahlak Felsefesinin Konusu ve Problemleri	102
1. Dönem 2. Yazılı.....	108

17. Hafta: Özgürlük ve Sorumluluk	110
18. Hafta: Evrensel Ahlak Yasasının Varlığı Problemi	116
19. Hafta: Din Felsefesinin Konusu	124
20. Hafta: Evrenin Sonlu Olup Olmadığına Dair Görüşler	130
21. Hafta: Vahyin İmkânı Problemi	136
22. Hafta: Siyaset Felsefesinin Temel Konuları ve Problemleri	142
23. Hafta: Hak, Adalet, Özgürlük	148
24. Hafta: İdeal Bir Devlet Düzeninin İmkânı	156
2. Dönem 1. Yazılı.....	162
25. Hafta: Ütopyalar	164
26. Hafta: Sanat Felsefesinin Konusu ve Problemleri	170
27. Hafta: Sanat Nedir?	176

ÜNİTE 4: FELSEFİ OKUMA VE YAZMA

28. Hafta: Felsefi Okuryazarlık.....	184
29. Hafta: Felsefi Metin Okumayı ve Anlamayı Kolaylaştıracak Unsurlar.....	190
30. Hafta: Alternatif Görüş Geliştirme	196
31. Hafta: Felsefi Deneme Yazma	202
32. Hafta: Felsefi Akıl Yürütme Becerisini Diğer Alanlarda Kullanma.....	208
2.Dönem 2. Yazılı.....	214

CEVAP ANAHTARI	215
----------------------	-----

1-8. HAFTALAR ARASINI KAPSAMAKTADIR

KAZANIMLAR

1. Hafta

- 10.1.1 Felsefenin anlamını açıklar.

2. Hafta

- 10.1.1 Felsefenin anlamını açıklar.

3. Hafta

- 10.1.2 Felsefi Düşüncenin özelliklerini açıklar.

4. Hafta

- 10.1.3 Felsefenin İnsan ve toplum Üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

5. Hafta

- 10.2.1 Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

6. Hafta

- 10.2.1 Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

7. Hafta

- 10.2.2 Düşünme ve akıl yürütmeye dili doğru kullanmanın önemini açıklar.
- 10.2.3 Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.
- 10.2.4 Felsefi bir görüşü ya da argümanı sorgular.

8. Hafta

- 10.3.1 Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

1. Video Konu Anlatımı

Felsefi Düşünce

Felsefi Düşüncenin Ortaya Çıkışı

Felsefe, M.Ö. 6. Yy.da Antik Yunan medeniyetinde başlamıştır. Bundan çok daha önce, çok daha kadim medeniyetlerde doğa, evren ve insan hakkında düşünceler ortaya çıkmışsa da bunların felsefenin doğuşu için önemli katkıları olmuşsa da (Mısır'da matematik ve astronomi, Sümer'de yazı, Çin'de yaşama dair öğretiler vb.) bunlardan felsefe olarak bahsedilemez. Felsefe terimini ilk kullanan Phytagoras(Pisagor)'dır.

Felsefenin ortaya çıkışında Üç önemli kavram etkili olmuştur.

Bilinç - Bilgelik Sevgisi - Teori

Bilinç bir insan topluluğunun düşünme eylemini gerçekleştirerek bir dile ve kültüre sahip olmasını sağlar. Düşünce ve dil olmadan felsefe olmaz.

- ✓ Bilgelik sevgisi, Hakikati aramanın en önemli unsurlarındandır. Gündelik olayların ötesinde yer alan evrensel hakikatleri aramak, bilgelik sevgisi ile mümkün olacaktır.
- ✓ Teori, bilginin sistemli ve tutarlı hale getirilmiş halidir. Felsefi teori deneyimlerden ya da inançlardan değil, salt düşünmeden gelir. Antik Yunan'da mitolojiden ayrılan saf düşünme etkinliği ile felsefe bir teori olarak ortaya çıkmıştır.

Felsefe Neden Antik Yunan Medeniyeti'nde Ortaya Çıkmıştır?

- ✓ Coğrafi konum itibariyle Mısır, Sümer gibi gelişmiş medeniyetlerle kültürel olarak bağlantılı olması, bu medeniyetlerde astronomi, matematik ve tıp gibi alanlarda ileri seviye bilgiler olması.
- ✓ Site devletlerinde doğrudan demokrasi kültürünün düşünme ve ifade etme özgürlüğünü sağlaması
- ✓ Liman şehirlerinin zengin bir tabaka oluşturması ve bunun toplumsal sınıflarda köleliği ortaya çıkarması nedeniyle düşünme faaliyetleri için ekonomik olanakların olması.
- ✓ Mitolojik öğelerden temizlenmiş bir akıl yürütme ile bilgiye ulaşmaya çalışmaları

▶ Destek Sorusu 1

Felsefenin bir teori olması ne demektir?

▶ Çözüm 1

▶ Destek Sorusu 2

Düşünme insanlık tarihi boyunca var olmuşken felsefe neden Antik Yunan'la başlar?

▶ Çözüm 2

2. Video Konu Anlatımı

Felsefi Düşüncenin Özellikleri

Merak duygusu

Bilgiye ulaşmak için en gerekli olan şey meraktır. Felsefi merak, bir şeyin içeriğinin ne olduğunu öğrenme isteğidir. Merak felsefe yapmak için bir önkoşuldur. Eğer felsefi merak yoksa felsefi bilgiyi elde etmek için harekete geçirci bir güç olmaz.

Sorgulayıcılık

Soru sorma etkinliğini sistemli bir şekilde gerçekleştirerek bilgi elde etme çabasına sorgulayıcılık adı verilir. Filozoflar bilgiyi derinlemesine araştırmak, doğruluğunu kesinleştirmek için sorgulama yaparlar. Sorgulama, olanı olduğu gibi kabul etmek yerine neden böyle olduğunu öğrenmek için çaba sarfetmektir.

Şüphencilik

Felsefede bir bilgi akıl yürütmelere ve mantıksal tutarlılığa uygun hale gelene dek o bilginin doğruluğundan şüphe duyulur. Sorgulamaya şüphe kalmayana dek devam edilir. Felsefede şüphe doğru bilgiye ulaşmak için bir yöntem olarak kullanılır.

Eleştirelilik

Felsefede eleştirelilik olanı verili haliyle kabul etmek yerine yeniden düşünmeye tâbî tutmaktır. Bu yüzden felsefe dogmatik (önkabulleri sorgulamaksızın kabul eden) değil, eleştirel (bilginin doğruluğuna akıl yürütmelerle ulaşan) bir yapıdadır.

Refleksiflik (Özyansımalık/özdüşünümsellik)

Felsefe yalnız varlık üzerine değil, o varlıklara ait düşünceler üzerine de düşünme eylemi gerçekleştirir. Hatta düşünme üzerine ve kendisi (felsefe) üzerine de düşünür. Bu nedenle felsefi bilgi refleksif/özyansımalık/özdüşünümsel bir yapıdadır.

Rasyonellik

Felsefe aklın ilkelerine uygun olarak akıl yürütmelerle yapılan bir zihinsel etkinliktir. Yani hem konu hem de yöntem bakımından akli içeren bir yapıdadır.

DİKKAT!!!

Düşünmek bir insan özelliği olmasına ve her insan düşünmesine karşın neden felsefe insanlık tarihi ile başlatılmaz?

Antik Yunan medeniyetine dek düşünme ve ortaya çıkan düşünceler çoğu kez mitolojik ve dini öğelerle karışmıştır. İlk kez Antik Yunan Medeniyetinde bu öğelerden temizlenmiş, saf düşünme ile elde edilmiş bilgiler ortaya çıkmıştır.

► Destek Sorusu 3

Felsefenin düşünme üzerine düşünme olarak tanımlanabilecek özelliğine ne ad verilir?

► Çözüm 3

1. Video Konu Anlatımı

Bir Felsefe Sorusu Nedir? (Nermi Uygur)

- ✓ Felsefenin ne olduğunu anlamak için onun sorduğu soruların ne'liği hakkında düşünmek gerekir. Bu da felsefe sorularının ne gibi özellikleri olduğunu düşünmeyi gerektirir. Felsefe sorularını insan ilkin kendine sorar.
- ✓ Filozoflar bir felsefi görüşü ortaya koymadan önce o görüşün sebebi olan soruyu sorarlar. Bu soruyu önce kendileri sorgular ve yanıtlar ararlar. Sonra soruyu başkalarının da sorup sormadığını ve ne türden cevaplar verdiklerini araştırırlar.
- ✓ Felsefe soruları insanların dikkatini belirli bir konuya yöneltir, kendi içinde değerli sorulardır.
Örneğin, "Evrensel ahlaki kurallar var mıdır?" sorusu, kendi içinde bir önem taşır ve kişilerin dikkatini ahlak kurallarına yöneltir.
- ✓ Felsefenin temel varoluşu "nedir?" sorusu ile başlar.
Bu soru varolanların kavramsal sınırlarını çizmeyi sağlar. Yani sorulan şeyin içeriği hakkında bilgi elde etme isteği vardır. Örneğin, "Bilim nedir?" sorusu, bilimin sınırlarını, nelerin bilim olarak adlandırılabilirliğini anlamaya yönelik bir sorudur.

▶ Destek Sorusu 1

Nermi Uygur'a göre felsefenin temel varoluşu hangi soru ile başlar?

▶ Çözüm 1

▶ Destek Sorusu 2

"Nedir?" sorusunu sormak neden önemlidir?

▶ Çözüm 2

2. Video Konu Anlatımı

Felsefenin İnsan ve Toplum Hayatındaki Rolü

Felsefenin İnsan Hayatındaki Rolü

Felsefi düşüncüyü tanımak ve felsefe yapmanın yöntemini bilmek, insanın bilişsel anlamda birçok beceriyi kazanmasını sağlar. Bu beceriler kişinin kendi aklının rehberliğini kullanmasını sağlar.

Felsefenin insan hayatındaki rolleri:

- ▶ Felsefe insanın kendini tanımasını ve kendi fikirlerinin farkına varmasını sağlar. Felsefenin refleksif olması, kişinin kendi üzerine düşünmesini sağlar.
- ▶ Felsefe kişilerin eleştirel olmasını, kendilerine verilen bilgileri sorgulamasını sağlar.
- ▶ Felsefe, kişilerin önyargılarla ezber karara varmak yerine kendi akıllarının rehberliğiyle elde ettikleri düşüncelere ulaşmasını sağlar.
- ▶ Felsefe rasyonel bir etkinlik olması nedeniyle kişiye aklını kullanma yetisini kazandırır. Bu da başkalarının düşüncelerini taşımak yerine özgür bir düşünceye ulaşmayı sağlar.
- ▶ Felsefe, kişilerin yeni ve özgün düşünceler oluşturma becerilerini geliştirir. Özgür düşünce oluşturan insanlar kendi hayatlarına yön verebilme yetisine sahip olurlar.

▶ Destek Sorusu 3

Felsefenin refleksif olması kişi için ne türden bir yarar sağlar?

▶ Çözüm 3

▶ Destek Sorusu 4

Kişi, aklını kullanma yetisini felsefenin hangi özelliği ile kazanır?

▶ Çözüm 4

1. Felsefe sözcüğünün Antik Yunan'daki anlamını yazarak felsefenin tanımını yapınız.
2. Aşağıda verilen kavramların tanımlarını yapınız.
 - ✓ Bilinç:
 - ✓ Özbilinç:
 - ✓ Düşünce:
3. Felsefenin Antik Yunan'da ortaya çıkma nedenlerini yazınız.
4. Felsefi düşüncenin özelliklerinden ikisini yazıp açıklayınız.
5. İnsanın felsefe ile özgür düşünmeyi öğrenmesinin toplum hayatına ne türden katkıları olabileceğini yazınız.
6. Önergeleri nitelik bakımından sınıflandırmaya birer örnek yazınız.
7. Gerçeklik ve doğruluk arasındaki farkı yazınız.
8. Aşağıdaki argumantasyonun sonuç önermesini yazınız.

Bütün kedigiller etçidir.
Aslan bir kedigildir.
O halde -----

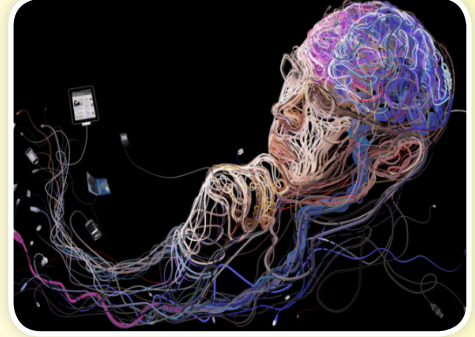

1. Video Konu Anlatımı

2. BİLGİ FELSEFESİ

Bilgi Felsefesinin Konusu ve Temel Problemleri

- ✓ Bilgi edinmek insanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliklerden biridir.
- ✓ Felsefece bir tanımla bilgi, bir bilen (özne) bir biline (nesne) çeşitli şekillerde yönelmesi (bilgi aktığı) sonucu ortaya çıkan üründür.
- ✓ İnsan bir varlık hakkında çeşitli şekillerde bilgi ortaya koyabilir. Bu fark, öznenin nesneye yönelmesinden kaynaklı olarak ortaya çıkar. Bu farklılıklar bilginin çeşitli türlerinin ortaya çıkmasına neden olur.

Bilgi Türleri

Gündelik Bilgi: İnsanın yaşam deneyimleri içinde genellikle gözlemlere dayalı elde ettiği bilgidir. Genel geçer bir doğruluğu olmasa da gündelik hayatı kolaylaştıran türden bilgilerdir. Örneğin, "kekik yağı karın ağrısına iyi gelir" bilgisi gündelik yaşamda deneyimlerle elde edilmiş bir bilgidir. Ancak kekik yağının her karın ağrısına iyi geldiği söylenemez.

Teknik Bilgi: Alet yapma bilgisidir. Gündelik bilgiye dayanırsa zanaat, bilimsel bilgiye dayanırsa teknoloji adını alır.

Sanatsal Bilgi: Sanat eseri ortaya çıkarılırken kullanılan öznel bilgidir.

Bilimsel bilgi: Bilimsel yöntemler kullanılarak ortaya çıkarılan genel geçer bilgidir.

Dini Bilgi: Öznenin nesneye inanç ile yönelerek ortaya koyduğu bilgidir.

Felsefi Bilgi: Akıl ve mantık ilkelerine uygun biçimde evreni, varlığı vb. bütüncül bir biçimde ortaya koyan bilgidir.

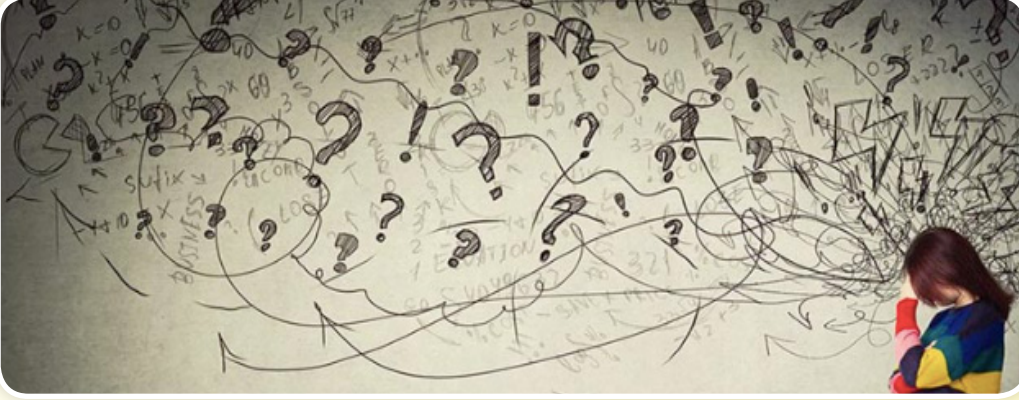
- ✓ Bir filozof felsefi görüşünü açıklarken varlığın ne olduğuna dair bilgiyi ortaya koyar ve ardından, varlığı nasıl bildiğine dair görüşlerini açıklar. Bu nedenle bilgi felsefesi olmadan diğer felsefe dallarından bahsedilemez.
- ✓ Epistemoloji (bilgi felsefesi), Episteme ve logos sözcüklerini birleşiminden oluşur. Episteme herkes için geçerli, kanıtlanabilir, doğru bilgidir. Logos ise akıl, bilgi, bilim anlamlarını taşır.
- ✓ Bilgi felsefesinin temel problemleri doğru bilginin imkânı, doğru bilginin kaynağı ve doğru bilginin sınırlarıdır.

▶ Destek Sorusu 1

Gündelik bilgi kişilerin deneyimlerine dayandığından ----- bir doğruluğa sahip değildir.

▶ Çözüm 1

Doğru Bilginin İmkânı

- ✓ Herkes için geçerli, değişmez bilgi var mıdır? İnsanın bu türden bir bilgiye ulaşması mümkün müdür? Doğru bilginin imkanı problemi bu iki soru ile ortaya çıkmıştır.
- ✓ Bu soruya verilen yanıtlarla ortaya çıkan bazı akımlar vardır. Bu akımlar: Doğru bilgiye ulaşmanın mümkün olmadığını savunan Sofizm ve Septizm ile doğru bilgiye ulaşılabilirliğini savunan Dogmatizm'dir.
- ✓ Doğru bilginin mümkün olmadığını savunan ilk akım sofizmdir. Sofizm akımının iki önemli temsilcisi ise Protagoras ve Gorgias'tır.
- ✓ Sofizmde bilgiyi elde etme yolu duyular olarak kabul edilir. Duyular ise yanıltıcıdır. Bu nedenle bilgi görecelidir. Bu akıma relativizm akımı da denmektedir.
- ✓ Protagoras "İnsan her şeyin ölçüsüdür" der. Bilgiyi elde etmenin yegâne yolu duyumlardır. Duyumlar insandan insana değişiklik göstereceğinden bilgiler de değişecektir. Dolayısıyla herkes için genel geçer doğru bir bilgiye ulaşmak mümkün değildir.

► Destek Sorusu 2

Protagoras, "İnsan her şeyin ölçüsüdür" sözüyle bilginin herkes için kesin değil, ----- olduğunu söyler.

► Çözüm 2

1. Video Konu Anlatımı

BİLİM FELSEFESİ

Bilim Felsefesinin Konusu ve Problemleri

- ✓ Bilim, insan tarafından gerçekleştirilen etkinliklerden biridir. İlkçağdan günümüze, olguların bağlı olduğu genel geçer yasaların ortaya çıkarılması için belirli birtakım yöntemler kullanılarak bilim yapılmaktadır.
- ✓ Bilim, diğer bilme etkinliklerinden farklı olarak bir yöntem içinde somut, genellenebilir, açıklayıcı bilgiler ortaya koymak için çalışır.
- ✓ Bilim, genel bir alan olarak değil, yöneldiği nesnelerin incelenme biçimlerine göre farklı uzmanlık alanları olarak karşımıza çıkar. Örneğin; insanı canlı bir organizma olmak bakımından incelemek için biyoloji bilimi, davranışları bakımından incelemek için psikoloji bilimi ortaya çıkmıştır.
- ✓ Bilim bir etkinlik olarak hep varsa da bilimlerin ayrışması 19. Yy ve sonrasında hızlanmıştır. İlkçağdan Yakın Çağ'a kadar matematik ve mantık dışında tüm bilimler felsefenin içinde yer almaktaydı. 19.Yy ile birlikte bilimler bağımsız birer alan haline gelmeye başladı.
- ✓ Önce doğa bilimleri felsefeden ayrıldılar. Onları sosyal bilimler takip etti.
- ✓ 20. Yy'da bilimsel bilginin önem kazanmasıyla bilimin ve bilimselliğin ölçütlerini koyma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu sebeple bilim felsefesi bilimin ne'liğini sorgulayan problemlere yanıt aramaya başlamıştır.
- ✓ "Bilim nedir?" sorusu hiçbir bilimin sormadığı ancak felsefenin sorduğu bir sorudur. Bu soru, içinde bir bilgi etkinliğinin bilim adını alabilmesi için ne türden özelliklere sahip olması gerektiğini barındırır.
- ✓ "Bilimsel bilginin ölçütleri nelerdir?" sorusu ile ortaya çıkan ve bir bilginin bilimsel olarak kabul edilebilmesi için hangi ölçütlere uygun olması gerektiğini ortaya koymaya çalışan problemde de yine bilim felsefesi içinde yer alır.

▶ Destek Sorusu 1

Bilim felsefesinin 20. Yy'da ortaya çıkmasının nedeni nedir?

▶ Çözüm 1

2. Video Konu Anlatımı

"Bilim Nedir?" Sorusu

- ✓ Bilimin ne'liğine yönelik sorgulamaların temelinde 19.Yy'da yükselen metafizik akımın etkisi vardır. Ortaya konan bilginin bilimsel bilgi kabul edilebilmesi için birtakım ölçütlere uygun olması gerektiği savunulmuştur. Bu sayede bilimin somut ve metodik olmayan spekülatif alanlardan ayrılması mümkün olacaktır.
- ✓ Bilimin ne'liği üzerine tartışan filozofların bir kısmı bilimi bir ürün olarak görürken bir diğer kısım bilimi bir etkinlik olarak görür.

Ürün Olarak Bilim Görüşü

- ✓ Bilimin bilimsel yöntemle elde edilmiş bir ürün olarak kabul edildiği bilim görüşüdür.
- ✓ 20.Yy Viyana Çevresi olarak anılan bilim çevresinden Reichenbach ve Carnap tarafından savunulmuştur.
- ✓ Ürün olarak bilim görüşünde olgulara dayanmayan hiçbir bilgi bilimsel kabul edilemez.
- ✓ Bilimin yöntemi deney ve gözlemdir. Bununla birlikte mantıksal çözümleme de bilimsel bilginin elde edilmesinde yer alır.
- ✓ Bilimsel bilgi birikimlerle ilerler. Bir bilim insanının ortaya koyduğu bilgi ardından gelecek bir başka bilim insanı tarafından ilerletilecektir.
- ✓ Bilim insanları objektif bir tutum içindedir. Hiçbir dış etmenden (kültür, din vb.) etkilenmeden bilim yaparlar. Dolayısıyla bilim nesneldir.
- ✓ Bilimselliğin ölçütü ise 'doğrulanabilirlik'tir. Doğrulanabilirlik, bir önermeye doğru ya da yanlış değeri verebilmektir.
- ✓ İki tür doğrulama vardır. Doğrudan doğrulamada bilgi duyu organlarıyla aracısız bir biçimde gözlemlenebilir. Örneğin; "Şu anda bir metin yazıyorum" önermesi doğrudan doğrulanabilir bir önermedir. Dolaylı doğrulamada doğrulanacak önerme, önceden doğrulanmış diğer önermeler aracılığıyla doğrulanır. Örneğin; "Bakır tel elektriği iletir" önermesi duyu organlarıyla gözlemlenemez. Bakırın elektriği ilettiği tele elektrik akımının verilip bu akımın ölçülmesiyle belirlenebilir.

► Destek Sorusu 2

Ürün olarak bilim görüşünde bilimselliğin ölçütü nedir?

► Çözüm 2

1. Özgürlük, çoğu kişi için tek boynuzlu bir attır. Bir masal gibi varlığından bahsedilir, adına şiirler yazılır, şarkılar yapılır. Ancak çok az kişi özgürlüğün ne olduğundan bahseder. Bu kişiler, yine tüm "nedir" sorularını soran ve sorgulayan filozoflardır. Özgürlüğü sorgularken onu siyaset felsefesinin içinde görenler olduğu kadar ahlak felsefesi içinde sorgulayan filozoflar da vardır.

Aşağıdakilerden hangisi ahlak felsefesi içinde yer alan bir özgürlük problemidir?

- A) İnsan ahlaki eylemlerde bulunurken özgür müdür?
- B) Toplumlar devlet içinde doğal özgürlüklerini kullanabilir mi?
- C) Doğal durumdaki özgürlük toplumsal alanda sürdürülebilir mi?
- D) Toplum sözleşmesi insanı özgürlükten mahrum kılar mı?
- E) İnanç özgürlüğü seküler devlet anlayışıyla bağdaşır mı?

2. Spinoza "Şayet bir taş düşünebilseydi, kendi isteğiyle yere düştüğünü sanırdı" der. İnsan da böyledir. Yapıp ettiklerinde özgür olduğunu düşünür, ancak o da taşın yerçekimi yasasına tâbî olması gibi, Tanrısal belirlenime tâbîdir.

Bu paragrafa göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Spinoza indeterminist bir özgürlük anlayışına sahiptir.
- B) İnsan, düşünen bir varlık olduğundan özgürdür.
- C) Tüm varlıklar belirlenmiş kurallara tâbîdir.
- D) Taş, düşünemediği için özgür değildir.
- E) Tanrının yarattığı kader insanın davranışlarını belirler.

3. I. Determinizm
II. İndeterminizm
III. Otodeterminizm
IV. Fatalizm

Yukarıda verilen ahlaki eylemde özgürlük görüşlerinden hangileri insanın ahlaki eylemde bulunurken hiçbir özgürlüğünün olmadığını savunmaktadır?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- C) III ve IV
- D) I ve IV
- E) II ve III

Konu Tekrar Testi

4. Jean Paul Sartre'a göre insan özgürlüğe mahkumdur. İnsan, Spinoza'nın taşından farklı bir varlık yapısına sahiptir. Taş, düşmeye uygun bir özle var olmuştur. Oysa insan, düşmeye uygun bir özül olup olmayacağına kendi yapip etmeleriyle karar verir. Çünkü Sartre'a göre "Özgürlük, sorumluluktur". Özünü oluşturmakta özgür olduğu kadar oluşturduğu özden de sorumludur.

Bu paragrafa göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sartre indeterminist bir özgürlük anlayışına sahiptir.
- B) Sartre'a göre insan, varlığını özgür davranışları ile belirler.
- C) Sartre'a göre özgür eylemler sorumluluktan bağımsızdır.
- D) İnsan eylemlerinden sorumludur.
- E) İnsanın özünde belirlenmişlik yoktur.

5. Kant'a göre insan her iki dünyanın da vatandaşıdır. Doğal istekleri nedeniyle doğaya bağlıdır. Ancak o aklıyla doğa nedenselliğinin dışına çıkabilir. Bu da onu göklerin de vatandaşı yapar. İnsan doğa nedenselliğinin dışına çıkabildiği için özgürdür. Ancak bu çıkış yine kendi doğasına uygun sınırları içinde gerçekleşir.

Yukarıdaki parçaya bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan aklıyla doğal isteklerini sürekli bastırarak özgürleşebilir.
- B) Doğa nedenselliği dışına çıkmak mümkün değildir.
- C) Kant, ahlâkî özerkliği reddeder.
- D) İnsan, ahlaki özerkliğe sahip bir varlıktır.
- E) Hayvanlar da insanlar gibi ahlaki özerkliğe sahiptir.

6. İnsan bir roman kahramanıdır. Yazar, zihninde tasarladığı roman kurgusu içinde roman kahramanı için hangi eylemleri uygun gördüyse, kalem yazdıkça kahraman o eylemleri gerçekleştirir. Burada roman kahramanının yazarın yazdıkları dışında bir şey yapması mümkün değildir. Yani Suç ve Ceza'nın kahramanı Raskolnikov'un Dostoyevski'nin yazdığı cinayeti işlemekten başka şansı yoktu.

Yukarıdaki paragrafta yer alan özgürlük görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Determinizm
- B) Fatalizm
- C) İndeterminizm
- D) Anarşizm
- E) Otodeterminizm

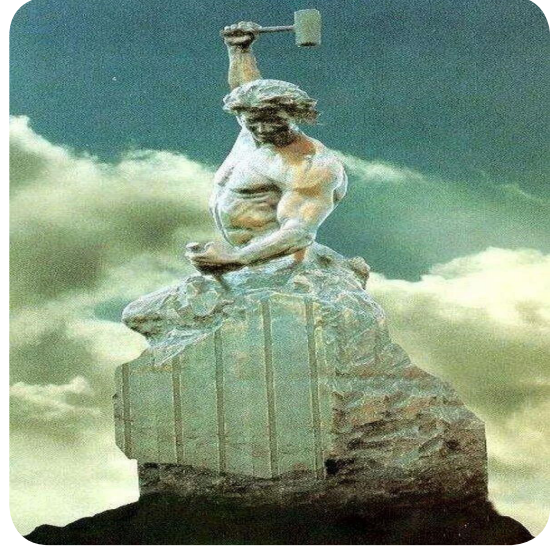
1. Aşağıdaki verilen senaryolara uygun olan ahlaki eylemde özgürlük görüşlerini yazınız.

Bir tiyatro oyununda oyuncular, kendi rollerinin gerektirdiği tüm metni ezberlemişlerdir. Oyunun başlangıç ve sonu belli olsa da oyuncular oyun içinde bütünü bozmayacak şekilde doğaçlamalar yaparak kendi sözlerini ve eylemlerini oyuna dahil etmektedirler.	
Bir ülkede yasalara aykırı davranan her yurttaş cezalandırılacağı bilmektedir. Buna karşın bazı insanlar kurallara uygun davranmayı seçerken, bazıları kuralları ihlâl etmektedir. Demek ki yasak olan davranıştan kaçınılmasını ya da yasağın delinmesini belirleyen belirlenmiş yasalar değil kişilerin özgür iradeleridir	

2. Paragrafta verilen boşluklarda uygun olan yere etik ve/veya ahlâk kavramını yazınız.

----- davranışların iyi ya da kötü olarak nitelendirilmesine ilişkin kuralları belirlerken,
 ----- ahlâkın ne olduğu, iyi-kötü, özgürlük gibi kavramların bilgisini verir.

- 3.

Yukarıda fotoğrafı verilen eserin anlatmak istediği felsefi görüş ve bu görüşü savunan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ölçülü davranışların erdemli olduğunu kabul eden Aristoteles.
- B) İnsanın kendini eylemleriyle var ettiğini savunan Sartre.
- C) İnsanın eylemlerinde özgür olduğunu savunan Hume.
- D) İnsanın belirlenmişlikle sarılı olduğunu söyleyen Spinoza.
- E) İnsanın toplumsal hayattan uzak kalmasını öneren Diyogenes.

1. Video Konu Anlatımı

DİN FELSEFESİ

Din Felsefesinin Konusu

- ✓ Tarihin ilk çağlarından günümüze her toplumda dine rastlanmaktadır. Birbirinden farklı inanç, ibadet ve kurallara sahip olan bu dinler, çoğu kez toplumsal hayatın düzenlenmesinde etkili bir rol alırlar.
- ✓ Din, hayatın anlamlandırılmasında rol alan önemli bir olgudur. Bilgi türlerinden olan dini bilgi özne inanan, nesne inanılan ve bilgi akt'ı da inanç olarak ortaya çıkar.
- ✓ Din, bilim gibi somut olgulardan çok, Tanrı, ruh, öte dünya gibi soyut kavramların ne'liği üzerine açıklamalarda bulunur. Bunun yanında insanın nasıl yaşaması gerektiğine dair kuralları da belirler. Bu da dinin ahlak kuralları üzerinde etkili olduğunu bize göstermektedir.
- ✓ Felsefe, kavramların sorgulanmasını içeren bir etkinlik olarak din ve dine dair kavramları da sorgulamıştır. Bu sorgulama din felsefesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.
- ✓ Din felsefesi, dine dair kavramları ve insanların inanma biçimlerini eleştirel bir biçimde sorgulamak üzere ortaya çıkmıştır. Burada belirli bir dinin eleştirisini yapmak amacı yoktur. Asıl amaç, genel olarak din ve dine dair kavramları sorgulamak, bu kavramların sorgulanmasıyla ortaya çıkan sorulara yanıt aramaktır. Din felsefesinde, dine dayalı kavramlara akla dayanan sebeplerle açıklamalar yapılır.
- ✓ Din felsefesi ve teoloji birbirinden farklı iki alandır.

Din Felsefesinin Temel Problemleri

- * Tanrı'nın Varlığı Problemi
- * Evrenin Yaratılmışlığı ve Sonluluğu Problemi
- * Vahyin İmkânı Problemi
- * İnanç ve Akıl ilişkisi

Tanrı'nın Varlığı Problemi

Tanrı'nın varlığı problemi din felsefesi ile ilgilenen filozofların en önemli problemlerinden biri olmuştur. Burada Tanrı'nın var olup olmaması ile birlikte, nasıl bir varlık olduğu, evrenle ne türden bir bağı olduğu gibi konular da ortaya çıkmaktadır.

▶ Destek Sorusu 1

Dini bilginin bilgi akt'ı -----

▶ Çözüm 1

2. Video Konu Anlatımı

Tanrı'nın Varlığını Kabul Eden Görüşler

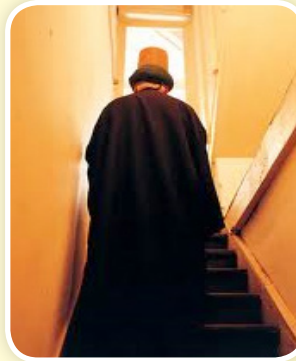
- ➔ Tanrı'nın evrenle içkin ya da evrene aşkın olması durumu Tanrı'nın varlığını kabul eden görüşlerin farklılaşmasına sebep olmuştur.
- ➔ Bu görüşler Teizm, Deizm, Panteizm ve Panenteizm'dir.

Teizm: Tanrı evrenin yaratıcısı olan mutlak ve ilk varlıktır. Tanrı evrenden bağımsız ve evrene aşkın bir varlıktır. Maddî bir varlığı yoktur, değişmez, mutlak ruhtur. Her olay hakkında bilgisi vardır. Evreni yaratmıştır ve hâlâ oluş ve yok oluşlar onun bilgisi içindedir. Teizm, genellikle tek tanrı inancıyla (monoteizm) bağdaştırılsa da çok tanrılı dinlerde de (politeizm) teizm görülür. Teizme göre Tanrı insanlarla vahiy yoluyla iletişim kurmuştur.

Deizm: Tanrı evrenin yaratıcısıdır ve evrene aşkındır. Ancak o evreni işler kuralları ile bir kez yaratmış ve sonra çekilmiştir. Tanrı artık evrene müdahale etmemektedir. Deizme göre mucizeler yoktur. Her şey Tanrı'nın yarattığı doğa yasaları ile işlemektedir. İnsan Tanrı'nın varlığını akli ile kavrayabilir. Bu nedenle bir dine, peygambere, cemaate, ibadet etmeye ihtiyacı yoktur.

Panteizm: Tanrı evrenin bütünüdür. Doğa, Tanrı ile iç içedir. Doğanın tüm bileşenlerinin bir aradaki hali Tanrı'nın kendisidir. Plotinos, Spinoza, Fichte ve Hegel panteist kabul edilirler.

Panenteizm: Panteizmle çokça karıştırılan bir görüş tür. Bu görüşte her şey Tanrı'nın özünden yaratılmıştır. Ancak Tanrı, her şeyin bütünü değildir. Onun kendinden olanlar dışında ayrı bir aşkın varlığı da vardır. İslam tasavvufu, çoklukla panteist olduğu düşünülmekle birlikte panenteist bir görüşe sahiptir.

Tanrı'nın Varlığını Kabul Eden Felsefi Görüşlerin Tanrı Kanıtlamaları

Tanrı'nın varlığını kabul eden görüşler, bu görüşlerini çeşitli argümanlarla kanıtlamak istemişlerdir. Aklın ve mantık ilkelerinin temele alındığı bu kanıtlamalar şunlardır:

Amaç ve Düzen Kanıtı/Teleolojik Kanıt: Evrenin bir kaos değil bir kosmostur. Yani onda bir düzenlilik vardır. Doğa da insan da mükemmel bir yapıdadır. Bu yapının bir tesadüf eseri oluşması beklenemez. Bu nedenle bu düzeni kurup başlatan bir varlığın olması gerekir ki bu da Tanrı'dır.

Kozmolojik Kanıt: Evrende ortaya çıkan her sonuç bir nedenden meydana gelir. Örneğin, bir çiçek, bir tohumun bir başka çiçekten düşmesi sonucu oluşur. O tohumu taşıyan çiçek de bir başka çiçekten meydana gelir. Peki ilk tohumun düştüğü çiçek nereden gelmiştir? O çiçeğin nedeni onu yaratan Tanrı'dır. İlk neden, Tanrı'dır. Bu kanıtlama Farabi tarafından kullanılmıştır.

Destek Noktası

Tanrı'nın evrene aşkın olması ondan bağımsız bir varlığının olması, içkin olması varlığının evrenle iç içe olması demektir.

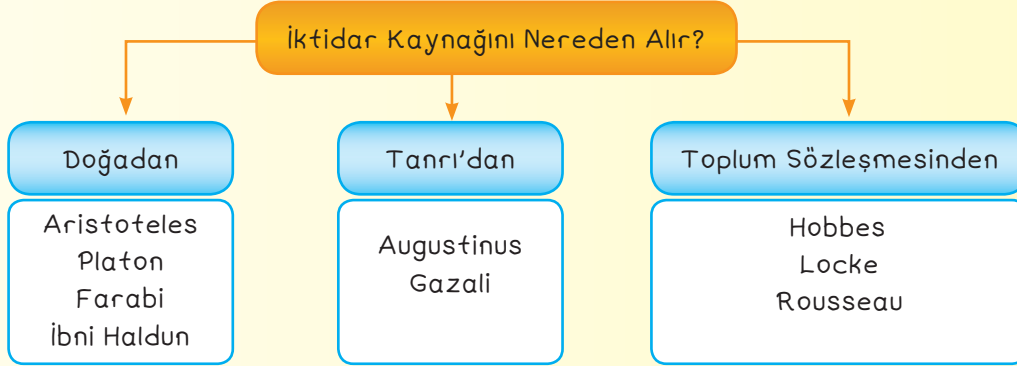
- Siyaset felsefesi bağlamında özgürlük, kişilerin haklarını bir başkasına zarar vermeden kullanabilmeleridir. Özellikle düşünce ve ifade özgürlüğü siyaset felsefesi için önemli kabul edilmektedir.

Dikkat!!

Hak, adalet ve özgürlük kavramları birbirinden ayrılamaz. Bir arada düşünülmelidir. Kişiler haklarını ancak adil ve özgür bir ortamda arayabilirler.

2. Video Konu Anlatımı**İktidarın Kaynağı**

- İktidar, yönetenin yönetileni üzerinde bulunduğu güçtür. Bu gücün geçerli sayılabilmesi için devletin gücünü aldığı kaynağa uygun bir yönetim sağlaması gerekir. Devletin kuruluş amacına uygun olmasına "meşruiyet" adı verilir.
- Siyaset felsefesinin önemli problemlerinde olan "İktidar kaynağını nereden alır?" sorusuna "Doğadan", "Tanrı'dan" ve "Toplum sözleşmesinden" şeklinde üç ayrı cevap verilmiştir.

► Destek Sorusu 2

İktidarın kaynağına yönelik oluşturulan görüşler nelerdir?

► Çözüm 2

3. Video Konu Anlatımı

"İktidar Kaynağını Doğadan Alır"

- İktidarın kaynağını doğadan aldığını savunan düşünürler Platon, Aristoteles, Farabi ve İbni Haldun'dur.
- İnsanın bir doğa varlığı olduğunu ve toplumsal hayatın da doğal hayatın bir devam olduğunu öne sürerler. Devlet, doğal hayatın bir devamı olarak ortaya çıkmıştır.
- Platon, Aristoteles ve Farabi devleti bir insan organizmasına benzetirler. Her biri ayrı parçalardan oluşsa da birbiriyle uyumlu çalışan bu parçalar bir bütün oluşturur. Vücutta her bir parça bütünlük için nasıl önem taşıyorsa devlet için de her birey önem taşır.
- Platon'a göre insanlar kendi özlerine göre işler yaparlarsa devlet yaşayabilir. Buna göre altın özden olan filozoflar yönetici, gümüş özden olanlar asker ve tunç özden olanlar da işçi olmalıdır ki erdemlerini yerine getirerek adil bir devlet düzenini sağlayabilsinler. Devletin görevi, insanların kendi sınıflarında refah içinde yaşamalarını sağlamaktır.
- Aristoteles'e göre insan politik bir hayvandır (zoon politikon), yani topluluk içinde yaşar. Bu nedenle devlet ve birey birbirine muhtaçtır. Devletin amacı ise bireylerin ahlaki gelişimini sağlamaktır. Bu ise ancak devlet içinde gerçekleşebilir.
- Farabi'ye göre devlet, doğal düzenin bir devamıdır. Yapı ve işleyişi ile insan organizmasına benzeyen devletin devamını sağlayan şey insanların yardımlaşmasıdır.
- İbni Haldun ise devletin insanların birbirine duyduğu ihtiyaçtan kaynaklı doğal bir süreçle ortaya çıktığını söyler. Devlet de bu ihtiyacı karşılamalı ve topluma faydalı olmalıdır.

▶ Destek Sorusu 3

Aristoteles'e göre devletin amacı nedir?

▶ Çözüm 3

1. Video Konu Anlatımı

SANAT FELSEFESİ

Sanat Felsefesinin Konusu

Destek Noktası

Sanat felsefesi ve estetik birbirinden farklı alanlardır. Estetikte sadece güzel olan ve bunun duyumsanması ele alınırken sanat felsefesinde güzellik probleminin yanı sıra sanatın neliği de ele alınır.

- Sanat felsefesi, sanatın, sanat eserlerinin ne olduğunu ve sanatçının sanat yapma etkinliğini sorgulayan felsefe dalıdır.
- Sanat, en geniş tanımıyla sanatçının dışavurumunu belirli bir biçim ve teknik kullanarak bir eser aracılığıyla ortaya koymasidir.
- Sanat felsefesinin temel sorusu "Sanat nedir?" sorusudur. Bununla bağlantılı olarak "Güzellik nedir?" ve "Ortak estetik yargılar mümkün müdür?" soruları da sanat felsefesinin problemleri arasında yer alır.
- Estetik, sanat felsefesinin bazı konularını da içine alan ayrı bir disiplindir. Alexander Gottlieb Baumgarten tarafından bir disiplin olarak ortaya konmuştur. "Eski Yunanca "aisthetis" sözcüğünden gelir. Bu sözcük duymak, algılamak anlamını taşır.
- Estetik, sadece güzel olanla ilgilenir. Güzel olanı aramak, duyumsamak ve güzel üstüne düşünmek estetiğin konusudur.

▶ Destek Sorusu 1

Estetik ve sanat felsefesi arasındaki en temel fark nedir?

▶ Çözüm 1

2. Video Konu Anlatımı

Sanat Felsefesinin Temel Kavramları

Estetik Özne/Alımlayıcı: Sanat eseri ya da estetik nesne karşısında estetik bir tavır alabilen kişidir. Estetik özne, estetik nesneye beğeni duygusu ile yaklaşır ve bir estetik karara varır.

Estetik Nesne/Alımlanan: Alımlayıcının estetik tavır geliştirebileceği her şey estetik nesne olabilir. Bu nesne doğada bulunan bir nesne olabileceği gibi bir sanat eseri de olabilir.

Estetik Tavır: Estetik öznenin herhangi bir beklentiden uzak olarak estetik nesnenin ortaya çıkardığı güzellik karşısındaki beğenisini belli etmesidir.

Estetik Değer: Sanat eserini oluşturan öğelerin bir bütünlük ve denge içinde olması, o eserin estetik değerini ortaya çıkarır.

Estetik Yargı: Estetik öznenin estetik nesne hakkında bir değer bildirmesidir. Bu yargı genellikle 'beğeni' ile ifade edilir.

Sanat Felsefesinin Temel Problemleri

Güzellik Nedir?

- ✓ Güzel kavramı estetikte hem doğadaki güzellik hem de sanat eserindeki güzellik olarak ele alınır. Sanat felsefesi güzelliği yalnızca sanat eseri bağlamında ele alır.
- ✓ Güzelliğin ölçütü hem tarihsel hem toplumsal olarak farklılık gösterir. Bunun yanında estetik öznenin sosyal ve psikolojik durumu güzellik tanımını etkiler.
- ✓ Sanat felsefesinde güzel kavramı birçok filozof tarafından farklı biçimlerde ele alınmıştır.
- ✓ Platon'a göre güzellik bir ideadır. Bu nedenle değişmez. Bu nedenle güzelliği değişen ve yok olan nesnelerde bulmak mümkün değildir. Güzel olan şey her zaman her yerde güzel olarak adlandırılmalıdır.
- ✓ Arsitoteles'e göre güzellik altın orana uygunluktur. Bir nesnenin ölçüleri altın orana ne denli yakınsa o nesne o kadar güzel kabul edilmelidir. Güzellik uyum ve dengedir.
- ✓ Kant'a göre güzellik "Hiçbir amaç düşünmeden, bir şeydeki amaçlılığın ve uyumun biçimini algılamaktır".
- ✓ Hegel'e göre güzellik, Tin'in sanat eserinde ortaya çıkan güzellik idesidir.

► Destek Sorusu 2

Estetik öznenin estetik nesne hakkında beğenisini ifade etmesine ----- denir.

► Çözüm 2

3. Video Konu Anlatımı

Sanat Eserinin Özellikleri

- Sanat eseri biriciktir. Onun taklitleri yapılacak olsa da o tektir. Bir zanaat ustası el işi yapıyor olsa da ürünleri birbiriyle benzer özellikler taşımaktadır. Bu da zanaat ürünlerinin biricik olma amacından uzak olduğunu gösterir.
- Sanat eseri, alımlayıcılar tarafından duyumsanabilir olmalıdır. Yani ortaya algılanabilecek nitelikte somut bir eser çıkmalıdır. Örneğin, sanatçının zihninde kalan ve kâğıda dökülüp okuyucuya sunulmamış bir şiir sanat eseri olmaz.
- Sanat eserleri içinden çıktıkları çağın ve toplumun sahipliğinde değildir. Onlar tüm insanlığa ve tüm zamanlara aittirler. Bu nedenle sanat eserleri evrenseldir. Örneğin, Picasso'nun La Guernica tablosu savaşın kötülüklerini aktarması bakımından yalnızca İspanyollara değil, tüm insanlığa mirastır.
- Sanat eserinin duyguyu dışı vurumda kendine ait bir özelliği olmalıdır. Onu diğer eserlerden ayıran ve bir başka eserin kopyası olmaktan kurtaran şey eserin özgünlüğüdür.
- Sanat eseri, ait olduğu sanatsal akım ve kullandığı teknik bakımından kendi içinde bir denge ve uyum sergilemelidir. Buna ölçülülük adı verilir.
- Sanat eseri yapıldığı dönemin modaları gibi gelip geçici değil, bütün zamanlar ve toplumlar için kalıcıdır.
- Bir nesne doğa içinde kendi başına bir sanatsal değer taşımıyorken sanatsal yaratıcılıkla sanatçı sayesinde bu değeri kazanır. Sanatçının hayal gücü ile nesne yeniden şekillenir ve bir eser haline gelir. Örnek: Van Gogh'un Ayçiçekleri tabloları.

▶ Destek Sorusu 3

Sanat eserinin evrensellik özelliği ne anlama gelmektedir?

▶ Çözüm 3

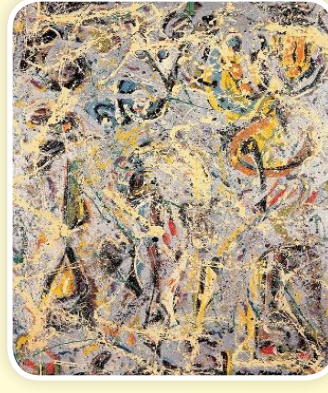
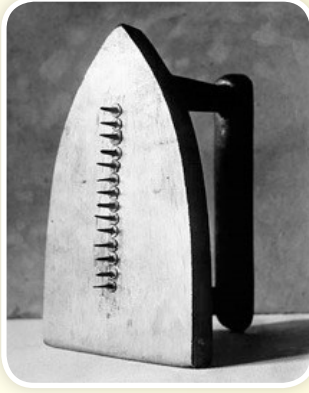
- Sanat eserini diğer insan eserlerinden ayıran özellik bir güzellik duygusu yaratma çabasıdır. Sanatçı dışavurumunu bir estetik kaygı ile yapar. Sanatçı esere estetik bir değer katar.

4. Video Konu Anlatımı

Sanat eserinin değeri 3 şekilde ortaya çıkar:

- 1) **Duyusal değer**, sanat eserinin icra edildiği malzemenin kalitesini ifade eder. Sanat eserinin duylara hitap eden yönünü ifade eder. Örneğin, heykelin yapıldığı mermerin pürüzsüzlüğü ya da bir piyano sonatının icra edildiği piyanonun ses kalitesi gibi.
- 2) **Formel değer**, sanat eserini oluşturan öğelerin uyumudur. Örneğin, bir saz eserinin bestelendiği makama uygun olması gibi.
- 3) **Yaşam değeri**, sanat eserinin anlattığı yaşam öğesinin bir anlam taşımasıdır. Örneğin, Nazım Hikmet'in Kuvayı Milliye Destanı adlı şiiri Kurtuluş Savaşı'nı anlatması bakımından değerlidir.

- Sanat eserine farklı değerler yükleyen bazı başka sanat akımları vardır. Bunlardan Dadaizm, sanat eserlerine yüklenen güzel olma misyonunu reddederler. Akımın en önemli temsilcisi Marcel Duchamp'tır. Onlara göre sanat eseri sıradanlıktan uzak ve insan zihnini düşünmeye zorlayan bir yapıda olmalıdır. Pop Art akımı, eserlerinde somut ve günlük nesneleri kullanırlar. Bu akımın amacı tüketim toplumunu eleştirmektir. En önemli temsilcisi Andy Warhol'dur. Soyut dışavurumculuk akımı nesneleri formlarla değil renk ve şekillerle ifade eder. En önemli temsilcisi Jackson Pollock'tur. Bu akımda bilinçaltına ve ruhsal hallere yönelik kurgusal eserler yapılmıştır.

► Destek Sorusu 4

Sanat eserinin yaşamsal değeri nedir?

► Çözüm 4